

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ёрмирзозода Мунзифа Мирзоабдулло дар мавзуи «Исмҳои чомеъ дар забони адабии ҳозираи тоҷикӣ (таҳлили луғавию грамматикӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2. Филология (6.2.1. Забони тоҷикӣ)

Мутобиқати мухтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илмӣ эълоншуда. Омӯзиш ва таҳлилу баррасии қабатҳои алоҳидаи таркиби луғавии забонҳои гуногун яке аз ҷанбаҳои илмӣ лингвистика ба шумор меравад. Аз ин рӯ, муҳаққиқони ин соҳа барои муайян намудани вижагиҳои калимаҳо ва ташаккулу таҳаввули он дар давраҳои гуногуни таърихӣ усулҳо ё методҳои алоҳидаи таҳқиқро интихоб менамоянд. Махсусан, ба тариқи муқоиса баррасӣ намудани вижагиҳои грамматикӣ луғавии калимаҳо барои ба даст овардани фарзияҳои побарҷойи илмӣ шароит фароҳам меорад. Азбаски забони тоҷикӣ яке аз забонҳои қадимтарин ба шумор меравад, таркиби луғавии он дар гузариш аз сарчашмаҳои зиёд бархӯрдор гаштааст.

Аз ин ҷиҳат, баррасӣ ва таҳлили ҷанбаҳои гуногуни исмҳои чомеъ дар забони тоҷикӣ аз аҳаммият холи нест. Диссертатсияи илмӣ унвонҷӯ Ёрмирзозода Мунзифа Мирзоабдулло яке аз масъалаҳои ба таври зарурӣ таҳқиқнашудаи илмӣ забоншиносӣ маҳсуб ёфта, дар он исмҳои чомеи забони тоҷикӣ дар асоси матни насри адабиёти муосири тоҷик мавриди таҳқиқи забонӣ қарор гирифтааст. Мазмуни пажӯҳиши диссертатсионии Ёрмирзозода Мунзифа Мирзоабдулло дар мавзуи «Исмҳои чомеъ дар забони адабии ҳозираи тоҷикӣ (таҳлили луғавию грамматикӣ)» ба соҳаҳои вожашиносӣ, сарф, таърихи забони адабии тоҷикӣ ва ихтисоси илмӣ 6.2. Филология (6.2.1. Забони тоҷикӣ) мутобиқ мебошад.

Саҳми шахсии довтолаб дар ҳалли масъалаи илмӣ ё коркарди проблемаи илмӣ бо арзёбии аҳаммияти он. Диссертатсияи Ёрмирзозода Мунзифа Мирзоабдулло мавзуи нави баррасии илмӣ дар забоншиносии тоҷикӣ ба шумор рафта, то имрӯз мавриди пажӯҳиши алоҳида қарор нагирифтааст. Мубрами мавзуи диссертатсия дар он зоҳир мешавад, ки

баъзе хусусиятҳои исмҳои ҷомеъ, ҷанбаҳои этимологию маъноии онҳо бо далелу санадҳо нишон дода шудааст.

Ёрмирзозода Мунзифа Мирзоабдулло ба масъалаҳои дар диссертатсия баррасигардида моҳиятан хуб ворид шуда, қори диссертатсиониро дар шакли феҳристи ихтисораҳо, муқаддима, се боб, хулосаҳо, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ таҳлилу баррасӣ намудааст.

Дар муқаддимаи диссертатсия тибқи муқаррарот мубрамии мавзӯ, дараҷаи таҳқиқ, робитаи таҳқиқ бо барномаҳо ва ё мавзӯҳои илмӣ, мақсад, вазифаҳо, объект, предмет, асосҳои назариявӣ ва асосҳои методологии таҳқиқ, навовариҳои илмӣ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти назарӣ ва амалӣ, моҳияти амалӣ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ ва ғайра нишон дода шудаанд. Аз баёни бунёди назарии тадқиқ, масъалаҳои ба дифоъ пешниҳодшуда, навовариҳо ва натиҷаҳои ҳосилгардида пайдост, ки таҳқиқот аз арзиши илмии зиёд бархурдор аст.

Масъалаи баррасии ҷиҳатҳои маъноии исмҳои ҷомеъ таҳти унвони **«Исмҳои ҷомеъ аз ҷиҳати ифодаи маъно»** дар боби якуми диссертатсия баррасӣ гардидааст, ки фарогири 8 фасл мебошад. Дар фасли аввал матолиби муқаддамотӣ зикр ёфта, дар фаслҳои баъдӣ баррасии исмҳои ҷомеи ифодагари мафҳуми гурӯҳи одамон, мафҳуми хонавода ва ҳешу ақрабо, мафҳуми қавму қабила, мафҳуми савора ва лашкар, мафҳуми саф ва қатор, мафҳуми маҷмуи ҳайвону паранда таснифу таҳлил гардидаанд.

«Исмҳои ҷомеъ аз ҷиҳати баромади забонӣ» унвони боби дуюми қори диссертатсионӣ ба шумор рафта, аз 3 фаслу 8 зерфасл иборат мебошад. Дар ин боб матолиби муқаддамотӣ, исмҳои ҷомеи аслий, ки дар ду бахш: исмҳои ҷомеи аслии марбут ба шахс ва исмҳои ҷомеи аслии ғайришахс баррасӣ гардидаанд, исмҳои ҷомеи иқтибосӣ, исмҳои ҷомеи иқтибосии арабӣ, исмҳои ҷомеи муарраби тоҷикӣ, исмҳои ҷомеи иқтибосии русӣ-аврупоӣ, исмҳои ҷомеи иқтибосии туркӣ-муғулӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтаанд.

Унвонҷӯ дар ин боби диссертатсия сабабу омилҳои воридшавии вожаҳои арабӣ, русию аврупоӣ ва туркиву муғулиро дар заминаи сарчашмаҳои муътамад баррасӣ намуда, ба хулосаҳои дурусти илмӣ расидааст.

Дар боби сеюми диссертатсия «**Хусусиятҳои сарфию нахвини исмҳои ҷомеъ**» мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтаанд, ки аз 4 фаслу 17 зерфасл ва бахшҳои алоҳидаи зерфаслҳо иборат мебошад. Дар боби мазкур доир пас аз матолиби муқаддамотӣ масъалаҳои роҳҳои ташаккули исмҳои ҷомеъ дар забони тоҷикӣ, шаклгирии исмҳои ҷомеъ бо усули сарфӣ (тавассути пасвандҳои -зор, -сор, -истон, -бор, -лох, -а, -дон, -вода, -ина), шаклгирии исмҳои ҷомеъ бо усули нахвию сарфӣ (исмҳои мураккаби пайваست ва тобеъ), муносибати исмҳои ҷомеъ ва ҷамъ, истифодаи исмҳои ҷомеъ ва мувофиқати хабар бо мубтадо мавриди таҳлили амиқ қарор дода шудааст.

Муаллиф **хулосаҳояшро** дар 16 дастабандӣ ва манзури аҳли таҳқиқ гардонидааст.

Мутолиаи автореферат нишон дод, ки кори илмӣ анҷомёфта дар сатҳи хуб ва услуби илмӣ хос навишта шудааст, аммо баъзе **норасоиҳо** низ дар автореферат вучуд дорад.

1. Истифодаи истилоҳот гуногун аст: *забони адабии ҳозираи тоҷикӣ, забони муосири тоҷикӣ, забони имрӯза* ва ғайра.

2. Баъзан дар овардани калимаву ибораҳои туфайлӣ меъёрҳои аломати китобат ва қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ риоя нашудаанд.

Боиси таъкид аст, ки норасоиҳои ишорашуда ба сифати автореферат ҳеҷ нуқсон ворид намекунад ва ҷузъӣ аст. Танҳо дар давраҳои баъдӣ ва таҳияи монография, ки қисмати муқаддима ва хулосаи автореферат айнан оварда мешавад, ба назар гирифтани ин нуқтаҳо аз манфиат ҳолӣ нест.

Хулоса, автореферати диссертатсияи Ёрмирзозода Мунзифа Мирзоабдулло дар мавзӯи «**Исмҳои ҷомеъ дар забони адабии ҳозираи тоҷикӣ (таҳлили луғавию грамматикӣ)**» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2. Филология (6.2.1.

Забони тоҷикӣ) ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ аст ва диссертант сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2. Филология (6.2.1. Забони тоҷикӣ) мебошад.

МУҚАРРИЗ:

Номзади илмҳои филологӣ, дотсент, мудири кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ ва фанҳои иҷтимоӣ-гуманитарии МД-и «Донишқадаи байналмилалӣи Хучанд»-и МД-и Донишгоҳи байналмилалӣи сайёҳӣ ва соҳибкорӣи Тоҷикистон Рӯзибойзода Максуда Рӯзибой

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Хучанд, маҳаллаи 32, бинои 53.
Тел.: (+992) 92-650-07-56
E-mail: nurmatovamaksuda@gmail.com

«Имзои номзади илмҳои филологӣ, дотсент
Рӯзибойзода М.Р.-ро тасдиқ мекунам»:

Сардори шуъбаи кадрҳо ва қорҳои махсуси
МД-и «Донишқадаи байналмилалӣи Хучанд»-и
МД-и «Донишгоҳи байналмилалӣи
сайёҳӣ ва соҳибкорӣи Тоҷикистон»

Юнусова О.М.

Суроға: 735716, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Хучанд, маҳаллаи 27,
E-mail: bitesk_ips@mail.ru
Тамос: 372348824 ; сомона: www.bitesk.tj

« 12 » 10 соли 2026